

Reactie IPO op wijziging van het besluit bouwwerken leefomgeving in verband met het duurzaam gebruik van daken

Het Interprovinciaal Overleg maakt namens de twaalf provincies graag gebruik van de mogelijkheid te reageren op het voorstel tot wijziging van het besluit bouwwerken leefomgeving in verband met het duurzaam gebruik van daken.

Algemeen oordeel

De voorgestelde wijziging zal helpen de energietransitie vorm te geven en te versnellen. Het kan daadwerkelijk helpen bij het inzetten van de zonneladder waarbij gemeenten sturen op realisatie van zon op daken wat valt binnen de eerste trede van de zonneladder. Daarmee kan het instrument ook helpen om de hoge ambitie van de RES-sen daadwerkelijk te realiseren. De provincies zijn daarom positief over het voorstel, maar hebben nog een aantal aanvullingen, overwegingen en vragen.

Uitvoering

Is het realistische te verwachten dat gemeenten de capaciteit en knowhow hebben om de juridische mogelijkheid die voor hen wordt gecreëerd met deze aanpassing ook daadwerkelijk uit te werken? Gemeenten moeten aan onderstaande vragen invulling kunnen geven, wat een fors beslag op de capaciteit legt:

- Je moet een goede onderbouwing hebben van de proportionaliteit van de eisen.
- Waar is er überhaupt nog voldoende ruimte op het elektriciteitsnetwerk zodat gemeenten hier ook werkelijk iets mee kunnen.
- Wat wordt bedoeld met de positie van de eigenaar. Hoe weet de gemeente wat de (financiële) positie van de gebouw eigenaar is.
- Hoe ga je om met het feit dat de gebouweigenaar en de gebruiker niet altijd dezelfde ondernemer zijn.
- Hoe bepaal je dat er nog behoefte is aan duurzame energie.
- Hoe ga je om met een eigenaar die al duurzaamheidsmaatregelen heeft genomen om het gebouw te verduurzamen.
- Hoe kom je achter het energieverbruik en de type aansluiting van het bedrijf.
- Wie betaald een eventuele verzwaaring van de aansluiting van het bedrijf.
- Hoe bepaal je de geschiktheid van een dak.
- Hoe wordt bepaald of iets rendabel is. In het kader van de erkende maatregelenlijst energiebesparing is een terugverdientijd van 5 jaar vastgesteld. Het aanleggen van zonnepalen valt niet binnen deze termijn.
- Als een bedrijf aangeeft bezig te zijn met het realiseren van zonnepanelen. Hoe lang geeft een gemeente daar de tijd voor.
- Wat doe je als de constructie van het dak niet sterk genoeg is
- Hoe ga je om met het onderhoud van het dak.
- Wat gebeurt er als verzekering niet mee wil werken of de premie van de verzekering hoger wordt.
- Hoe weet je dat een bedrijf nog geen zonnepanelen heeft of bezig is met zonnepanelen aan te schaffen.
- Hoe ga je om als een bedrijf SDE subsidie aanvraagt en deze niet wordt toegekend.

Zou het wenselijk zijn gedurende een periode meer ondersteuning te bieden aan gemeenten om invulling te geven aan deze nieuwe juridische mogelijkheid?

Gemeenten hebben tot 1 januari 2029 voor het omzetten van plannen naar de omgevingswet. Is het een denkbaar risico dat het effect van deze aanpassing in het BBL daardoor de komende jaren zeer minimaal kan zijn?

Is er een rol voor de provincie of de omgevingsdienst?

Verplichting bij nieuwbouw

Het behalen van de klimaatdoelstellingen is een grote uitdaging. Door nieuwbouw wordt de klimaatopgave vergroot doordat nieuw energieverbruik toegevoegd wordt aan de energievraag. De impact van nieuwbouw op de klimaatopgave moet zo klein mogelijk gehouden worden. In de meeste gevallen is het duurzaam gebruik van het dak goed realiseerbaar. Een landelijke verplichting om duurzaam gebruik van het dak te verplichten is proportioneel. Zowel gezien het maatschappelijk belang als de investering die op termijn vaak terugverdiend wordt. Ook ontstaan hierdoor geen verschillen tussen gemeenten. In de gevallen waar vanwege lokale aspecten het dak echt niet duurzaam gebruikt kan worden, moeten de gemeenten de mogelijkheid krijgen om een uitzondering te maken. Overwogen kan worden om een ondergrens aan de verplichting van het duurzaam gebruik van het dak te stellen aan het eigen verbruik qua opgewekt vermogen van zonnepanelen. Hiermee wordt onnodige belasting van het net verkleind.

Monitoring

De keuze om en zo ja hoe deze nieuwe regeling in te zetten ligt bij de gemeenten. Het is ons niet duidelijk uit het voorstel of, en zo ja door wie, gemonitord wordt welke gemeenten gebruik hiervan maken en welke regels zij opstellen. Wij denken dat hier waarde in zit omdat hiermee in de toekomst de regeling te verbeteren is: zijn er bepaalde gemeenten die hier meer of minder gebruik van maken, en waarom?

Zo kan het niet willen afschrikken van ondernemers tot een prisoners dilemma leiden waarbij gemeenten geen aanvullende eisen willen stellen. We vragen als provincies aandacht voor de concurrentiepositie van de gemeenten die ook nieuwe bedrijven willen binnenhalen. Is het een optie om nieuwbouw die niet onder de beng valt, bijvoorbeeld te verplichten een gebouw zonnepanelen ready te bouwen. Daarmee voorkom je dat gemeenten geen gebruik maken van deze mogelijkheid om bedrijven te verplichten zon te realiseren, omdat ze bang zijn dat bedrijven zich niet vestigen in haar gemeente.

Handhaving

Er wordt gesteld dat 'de bestuurlijke lasten licht stijgen omdat de decentrale overheden (eenmalig) kennis moeten nemen van de gewijzigde regelgeving en besluiten of ze hier lokaal invulling aan willen geven in het omgevingsplan of met maatwerkvoorschriften. Hierin ontbreken de lasten voor de handhaving van deze aanpassing zodat de besluiten ook daadwerkelijk uitgevoerd worden.

Netcapaciteit

Bij de verplichting van zonnepanelen is het van belang dat de netcapaciteit voldoende is om de opgewekte elektriciteit te verwerken. Is er een verplichting om de netbeheerder te betrekken bij de aanwijzing van gebieden of objecten met extra eisen?

Afbakening

Waarom is er gekozen deze aanpassing niet van toepassing te laten zijn op de gebruiksfunctie 'kantoorfunctie'?

Opwek & kosten

We constateren dat het een gemiste kans is dat een eigenaar verplicht kan worden om alleen voor zichzelf duurzame energie op te wekken en dat hiermee niet de kans gegrepen wordt om bij grote dakoppervlakten hierin ook de omgeving mee te nemen. De provincies bevelen aan hierbij de mogelijkheid te scheppen te verplichten om het volledige dakoppervlak voor duurzame opwek in te zetten, zelfs als dit meer is dan het eigen verbruik.

Het verplichten van een duurzame invulling van het dak (met PV of een groen dak) wordt deels gerechtvaardigd met het gegeven dat er baten tegenover staan voor de gebouweigenaren en de verplichte investering zich 'snel' terugverdient. Dit schuurt met de afbouw van de SDE++ subsidie voor zon op dak, die na 2025 zal verdwijnen. De voorgestelde wijziging in het BBL krijgt een andere lading wanneer subsidie en

verplichting straks niet langer hand in hand gaan, maar de verplichting als enige instrument overblijft. Dan wordt er enkel met 'de stok' gestimuleerd. Hoe wil het Rijk voorkomen dat er alleen een negatieve prikkel overblijft?

Proces

De RES 1.0 moet eind februari / begin maart voor regionale besluitvorming gereed zijn. De SDE eindigt in 2025. Beide beperken de mogelijkheden. Kan er daarom een procesplanning over de verdere invoering van deze regeling worden gedeeld?